

EĞİTİM FAKÜLTELERİ RESİM-İŞ ÖĞRETMENLİĞİNDE DESEN DERSLERİNİN UYGULANMASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Tamer KAVURAN

Fırat Üniversitesi, Teknik Bilimler M.Y.O., Grafik Program Başkanı, Öğretim Görevlisi Dr.

THE PROBLEMS AND SOLUTIONS FOR THE ART TEACHING DESIGN COURSES IN EDUCATION FACULTIES

Abstract: With this study, it was aimed to determine the opinions of Art teachers about the problems and solutions of the departments of Art Teaching. It was also aimed to determine if there were any differences according to the personal features. Besides it was aimed to stress the importance and necessity of Art teaching in the framework of general education.

The study was conducted in 21 Art teaching departments in Turkey in 2001-2002 academic year and the 323 teachers were included in the study. The data which were accepted valid and useful were obtained from 79.9 % of the population.

According to the views on teaching hours, content and applying content in Art teaching departments in Education faculties it was determined that the class hours for Design Course was insufficient and both the content and the level of applying content were insufficient too.

Keywords: Education Faculties, Department of Art Teaching, Art Education, Art Teaching, Design Course.

EĞİTİM FAKÜLTELERİ RESİM-İŞ ÖĞRETMENLİĞİNDE DESEN DERSLERİNİN UYGULANMASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Özet: Bu araştırma ile Türkiye’de Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dallarında görev yapan öğretim elemanlarının, Türkiye’de Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dallarında Okutulan Desen Derslerinin Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunlara ve bu sorunların çözümüne ilişkin görüşlerinin belirlenmesi; belirlenen sorunlara çözüm önerileri getirilmesi ve öğretim elemanlarının Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dallarında Desen derslerinin Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunlara ilişkin görüşlerinin kişisel özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediğinin saptanması amaçlanmıştır.

Tarama modelinde desenlenen araştırma, 2001-2002 Eğitim-Öğretim yılında Türkiye’de 21 Üniversitenin Eğitim Fakültesi Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalında görev yapan 323 öğretim elemanı üzerinde gerçekleştirilmiş olup evrenin % 79.9’undan kullanılabilir veri elde edilmiştir.

Öğretim elemanlarının, Türkiye’de eğitim fakülteleri resim-iş öğretmeni anabilim dallarında uygulanan branş derslerin saat, içerik ve içeriğin uygulanabilme düzeylerine ilişkin görüşlerinde, Desen dersinin saat olarak çok yetersiz, içerik ve içeriğin uygulanabilme düzeyinin ise yetersiz olduğu sonuçlarına varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Fakültesi, Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalı, Sanat Eğitimi, Resim-İş Öğretmeni, Desen Dersi.

I. GİRİŞ

Bu bölümde, sırasıyla araştırmanın kuramsal temellerini ve gerekçesini oluşturan problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sınırlılıklar ve araştırmada kullanılan kavramların tanımları açıklanmıştır.

II. PROBLEM

Ülkelerin gelişmesinde eğitim seviyesi yüksek insanlara gereksinim vardır. Bu insanlar da iyi tasarlanmış eğitim programları ile yetişirler. Eğitim sisteminin temel öğelerinden birisi ve en önemlisi kuşkusuz öğretmendir. Eğitim amaçlarının gerçekleşmesi büyük ölçüde öğretmenin nitelikli olarak yetişmesiyle ilişkilidir.

Öğretmenlerin iyi yetişmesi söz konusu olduğunda da ilk sırada incelenecek konu, öğretmen yetiştirme programları ve bu programların uygulanmasında karşılaşılan sorunların çözümü olmalıdır.

Değişen dünyada, öğretmen, değişmeden kalmaz. Hızla değişen teknoloji; öğretmeni, televizyon, kaset, radyo, bilgisayar programlarıyla rekabet edip, her geçen gün daha mükemmel ulaşmayı hedeflemek zorunda bırakmaktadır Bunun için eğitimci; kişilik özelliklerini ön plana çıkarmalı, hükmetmek yerine demokratik unsurları yerleştirmeli, insanın sahip olduğu iyi nitelikleri ortaya çıkarmalı, yalnızca bilgiyi aktarmak yerine öğrencinin kişilik gelişimine katkıda bulunmalıdır. Unutulmamalıdır ki iyi bir öğretmen olmak için yalnızca iyi eğitim almak yetmez, modern çağın gereklerini de karşılamak zorunluluğu vardır. Modern dünyada kitle iletişim araçları

bazen öğretmenleri daha çok çalışmaya ve mesleki açıdan yenilemeye itmektedir [1]. Hem bireysel hem de mesleki açıdan yenilenme olgusu mevcut öğretmen yetiştirme anlayışına yeni bakış açılarının sorgulanmasına yol açmış, öğretmenlerin rollerini eskisine oranla daha fazla değiştirmiştir. Günümüzdeki hızlı değişiklikler öğretmenlerin görevlerinde de önemli değişik ve gelişimlere yol açmıştır. Bu değişikliklerin yansımalarının eğitim programlarında yer alması ve eğitim programlarının da bu yönde geliştirilmesi gerekir ki sınıfta etkileşim kurulabilsin [2].

Türkiye’de Eğitim Fakültelerine bağlı Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dallarının amacı; temel eğitim ve orta öğretime nitelikli resim-iş öğretmeni yetiştirmektir. Yükseköğretimde sanat eğitimi, hem program hem de yöntem açısından uzman eleman yetiştirilirken farklı düşünülmelidir. Öğretmenlik mesleğinde bulunanların sağlam bir genel kültür ve alan bilgisi yanında sağlıklı bir öğretmenlik bilgisine sahip olmaları gerekmektedir [3]. Bu durum resim-iş öğretmenleri için de geçerlidir.

Eğitim kurumları olarak üniversitemiz pek çok sorunla karşı karşıya bırakılmaktadır. Bunların başında Eğitim Fakültelerine bağlı Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümlerinin Resim-iş Öğretmenliği Anabilim Dalları gelmektedir.

Öğrenci alım sınavlarından kaynaklanan sorunlar, ekonomik sorunlar, teknolojik sorunlar, nitelik-nicelik bakımından uygun olmama durumu, fiziki ve sosyal çevreden kaynaklanan pek çok sorun, buralarda verilen eğitimi etkilediği gibi ilk ve orta öğretimdeki sanat eğitimini de etkilemektedir. İlk ve orta öğretimde sanat (resim) eğitimi derslerinin diğer derslere göre ikinci planda görülmesi ya da seçmeli olması, bir çok kişi tarafından gereksiz dersler olarak görülmesi sanat eğitimcilerinin yetiştirilmesinden, sanat eğitimi ders programlarının hazırlanmasına kadar bir çok sorunu da beraberinde getirmiştir. Türkiye’de sanat eğitimi sorunları, daha çok öğrenci kaynağı ve seçimine ilişkin problemlerle doludur. Çok fazla öğrencinin üniversite kapılarına yığılması, öğrencinin üniversite düzeyine gelmeden önce iyi bir sanat eğitimi almamış olması Türkiye’deki yüzdeyi çok gerilere götürmüştür.

Sanat eğitimi, okul öncesinden başlayıp öğrencinin yaşamı boyunca sürer. Öğretmenin görevi, bu sürenin her aşamasında en etkili ve en doğru biçimde sanatı öğretmektir. Öğretim, ‘sanat eğitimi’ kavramının ayrılmaz bir bileşenidir. Okul dizgesi içinde, öğretim olmadan geniş anlamda sanat eğitiminin gerçekleşmeyeceği, eğitimin öngördüğü çok yönlü eğitilmiş insan tipine de ulaşamayacağı açıktır. Sanat eğitimini her aşamada verecek eğitimcinin yetiştirilmesi, sanat eğitiminin hedeflerinin gerçekleştirilmesinde en önemli etkidir.

Sanat eğitiminde, öğrencinin yeteneği, psikolojik durumu ve derse hazır olma durumu incelenmeden eğitim verilmez. Öğrencinin ruhsal ve fiziksel durumu onu farklı davranışlara yöneltir. Sanat eğitimcisinin bunlara dikkat etmesi gerekir. Özellikle sanat eğitimcisi yetiştiren Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümlerindeki öğretim elemanlarının yeterli ve becerili olması programların uygulanmasında önemli bir etkidir. Ayrıca resim-iş öğretmenliği ana bilim dallarında; fiziki, teknolojik ve ders programlarındaki sorunların çözümü, nitelikli resim-iş öğretmenlerinin yetiştirilmesini sağlayacaktır.

III. ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırmanın amacı, Türkiye’de eğitim fakülteleri resim-iş öğretmenliği ana bilim dallarında okutulan desen derslerinin uygulanmasında karşılaşılan sorunları belirleyip bu sorunlara çözüm önerileri sunmaktır. Bu genel amacı gerçekleştirmek için aşağıda verilen sorulara cevap aranmıştır.

Öğretim elemanlarının, Türkiye’de eğitim fakülteleri resim-iş öğretmenliği ana bilim dalında okutulan desen derslerinin saat, içerik ve içeriğin uygulanabilme düzeylerine ilişkin görüşleri;

Yaşlarına,

Akademik kariyerlerine göre değişmekte midir?

IV. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Sanat; insanın insan olma özelliklerinden biri ve en önemli özelliğidir. İnsanın, hayatı boyunca gördüğü, duyumsadığı pek çok eksiklik, çelişki veya hatalar; sanatın ve sanatın fonksiyonlarının yeterince kavranamayışından ve bunun sonucunda da sanatı hak ettiği yere oturtamayışından kaynaklanmaktadır. Bu eksiklik, çelişki ve hatalar ancak iyi bir sanat eğitimiyle giderilebilir.

Gerçekçi bir okul sistemi yada akademik eğitim, bilim ve sanatın işbirliğine dayandırılmalıdır. Sanatın da, bilimin de amacı yaşama hizmet etmek ve yeniyi keşfetmektir. Sanata ve duyguların eğitimine önem veren okul yada eğitim sistemlerinde, duygular eğitilirken, zihinsel yeteneklerin, düşüncenin, zekanın da geliştiği gözlenmektedir. Sanat duygu ve düşünce arasındaki içice geçmiş bağlantıyı vurgularken öğrenme ve gelişim sürecinin de etkin bir yardımcısıdır [4].

Sanat Eğitimi; dikkat eğitimi, estetik eğitimi ve koordinasyon eğitimiyle birlikte beş duyu organının koordine edilmesini sağlar. Böylece sezgiyi de ön plana çıkararak yaratıcılığın gelişmesini sağlar. Sanat eğitiminin

temel ilkelerinden bir tanesi de görsel okur-yazar yetiştirmektir. Bunun sonucunda da geçmiş ve gelecek arasında bir teknolojik sorgulama ortaya çıkmaktadır. Yani analiz ortaya çıkar ve analizle beraber sentez kendiliğinden gelmiş olur. Bu bakımdan kişinin branşı ne olursa olsun sanat eğitimi olarak görsel okur-yazar olmak durumundadır.

Bireyin duygusunu, düşüncesini ve izlenimlerini anlatabilme yeteneklerini ve yaratıcı gücünü estetik bir düzeye ulaştırmak ancak sanatın eğitim çerçevesi içinde verilmesiyle mümkün olacaktır. Gelişmiş ülkelere baktığımızda sanat eğitimi derslerinin zorunlu dersler olarak yerini almış olması, bu olabirliğin dikkate alınmış olmasından kaynaklanmaktadır. Türkiye’de ise sanat eğitimi dersleri lise iki ve üçüncü sınıflarda, ön lisans ve lisans öğretiminde seçmeli dersler kapsamında yer almakta ayrıca bir çok kişi tarafından gereksiz dersler olarak görülmektedir.

Sanat eğitiminin, bir toplumun gelişmesi ve çağdaşlaşmasında önemi büyüktür. Bu noktada Eğitim Fakültelerinin Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri yetiştirdikleri sanat (resim) öğretmenlerinin yeterliklerinden haberdarlar mı? sorusuna cevap aramamız gerekmektedir. Yetiştirilen öğretmenler bu eğitim için yeterlidir? Bölümlerdeki ders programı ile orta öğretimdeki sanat eğitimi ders programı arasında uyumsuzluk söz konusu mudur? Hazırlanan ders programları bu amaca hizmet ediyor mu? İyi bir sanat eğitimi için eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümlerinin resim-iş öğretmenliği programları konusunda neler yapabilir?

Araştırma, yukarıda belirtilen konularda ilgililerin duyarlılığını geliştirmek açısından önem taşımaktadır.

V. SINIRLILIKLAR

Araştırma literatür taraması sonucu ulaşılan kaynaklar, konu ile ilgili uzman sanat eğitimcilerinin görüşleri, Türkiye’de Eğitim Fakültelerine bağlı Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümlerinin Resim-İş Öğretmenliği Programlarındaki genel durum ile bu programlarda görev yapan öğretim elemanlarının görüşleri ile sınırlıdır.

VI. TANIMLAR

Araştırma Görevlisi: Yükseköğretim kurumlarında yapılan araştırma, inceleme ve deneylerde yardımcı olan ve yetkili organlarca verilen ilgili diğer görevleri yapan öğretim yardımcılarıdır. Bu çalışmada ise, Türkiye’de Eğitim Fakülteleri Resim-İş Öğretmenliği Ana bilim Dallarında öğretim yardımcıları olarak görev yapan bireyler için kullanılmıştır.

Okutman: Eğitim-öğretim sürecine çeşitli öğretim programlarında ortak zorunlu ders olarak belirlenen dersleri okutan veya uygulayan öğretim elamanıdır. Bu çalışmada ise, Türkiye’de Eğitim Fakülteleri Resim-İş Öğretmenliği Ana bilim Dallarında ortak zorunlu ders olarak belirlenen dersleri okutan veya uygulayan bireyler için kullanılmıştır.

Öğretim Görevlisi: Ders vermek ve uygulama yaptırmakla yükümlü bir öğretim elamanıdır. Bu çalışmada ise, Türkiye’de Eğitim Fakülteleri Resim-İş Öğretmenliği Ana bilim Dallarında ders vermek ve uygulama yaptırmakla yükümlü bireyler için kullanılmıştır.

Öğretim Üyeleri: Yükseköğretim kurumlarında görevli profesör, doçent ve yardımcı doçentlerdir. Bu çalışmada ise, Türkiye’de Eğitim Fakülteleri Resim-İş Öğretmenliği Ana bilim Dallarında görevli profesör, doçent ve yardımcı doçentler için kullanılmıştır.

Program: Öğrencilerin karşılaştıkları öğrenme durumlarının ve geçirdikleri yaşantıların tümü programı oluşturmaktadır [5].

Sanat Eğitimi: İnsanı özgürleştirip kendini ve dış dünyayı tanımasını sağlayan, yaratıcılığı geliştiren bir eğitim biçimidir. Bu çalışmada resim-iş eğitimi olarak da kullanılmıştır.

VII. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma modeli, evren ve örneklem, veriler ve toplanması, verilerin çözümü ve yorumlanmasına ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Türkiye’de Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dallarında Uygulanan Desen Derslerinin Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunların tespit edilmesinin amaçlandığı bu çalışmada, “Tarama Modeli” kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlar [6]. Tarama modelindeki araştırmalar ilk ve temel araştırma eylemi niteliğini taşırlar. Eğitim sorunlarının bir çoğu tanımlanabilir nitelikte olması nedeni ile tarama modelindeki araştırmalar bilginin anlaşılması ve artırılmasında kuramcılara ve uygulayıcılara önemli katkılar sağlamaktadır [7].

Araştırma, ankete dayalı verilerden oluşmaktadır. Ayrıca araştırma konusu, ilgili bilimsel yayınların listesini içeren indeks ve özerin taranması, kütüphaneye koleksiyonlarının taranması, ilgili programların incelenmesi ve bu konuda deneyimli sanat eğitimcilerinin görüşleri ile betimlenmeye çalışılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırma Türkiye'deki Eğitim Fakültelerine bağlı Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümlerinin Resim-İş Öğretmenliği Programlarının uygulanmasında karşılaşılan sorunların çözümü ve daha nitelikli öğretmen adaylarının yetiştirilmesine dönüktür. Araştırmanın evrenini 2001-2002 Eğitim-Öğretim yılında Türkiye'deki Resim-İş Öğretmenliği Ana bilim Dallarında görev yapan öğretim elemanları (profesör, doçent, yardımcı doçent, öğretim görevlisi, okutman, uzman ve araştırma görevlileri) oluşturmaktadır. Güvenilir verilerin elde edilmesi amacı ile örneklem alma yoluna gidilmemiş, evrenin geneli üzerinde çalışılmış, "kendini örnekleyen evren" [8] araştırmanın çalışma evreni olarak kabul edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının; yaşı, çalıştığı üniversite ve akademik kariyerlerine ilişkin bilgilere aşağıdaki tablolarda yer verilmiştir:

Tablo.1. Öğretim Elemanlarının Yaş Grubuna Göre Dağılımı

Yaş	Sayı (N)	Yüzde (%)
30 ve daha aşağı	33	12.8
31-40 arası	103	39.9
41 ve daha yukarı	122	47.3
Toplam	258	100.0

Tablo.1'de görüldüğü gibi öğretim elemanlarının; %12.8'i 30 ve daha aşağı yaş grubuna, %39.9'u 31-40 yaş grubunda, %47.3'ü 41 ve daha yukarı yaş grubunda bulunmaktadır. Bu bulgulara göre öğretim elemanlarının çoğunluğu 41 ve daha yukarı yaş grubunda yer almaktadır.

Tablo.2. Öğretim Elemanlarının Çalıştığı Üniversitelere Göre Dağılımı

Çalıştığı Üniversite	Sayı (N)	Yüzde (%)
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	10	3.9
Anadolu Üniversitesi	17	6.6
Atatürk Üniversitesi	13	5.0
Cumhuriyet Üniversitesi	6	2.3
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	5	1.9
Çukurova Üniversitesi	11	4.3
Dicle Üniversitesi	8	3.1
Dokuz Eylül Üniversitesi	17	6.6
Gazi Üniversitesi	33	12.8
İnönü Üniversitesi	11	4.3
Karadeniz Teknik Üniversitesi	10	3.9
Marmara Üniversitesi	12	4.7
Mustafa Kemal Üniversitesi	4	1.6
Niğde Üniversitesi	8	3.1
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	21	8.1
Pamukkale Üniversitesi	9	3.5
Selçuk Üniversitesi	13	5.0
Süleyman Demirel Üniversitesi	10	3.9
Trakya Üniversitesi	5	1.9
Uludağ Üniversitesi	26	10.1
Yüzüncü Yıl Üniversitesi	9	3.5
Toplam	258	100.0

Tablo.2'de görüldüğü gibi açık uçlu olan 7. soruda öğretim elemanlarının; % 3.9'u Abant İzzet Baysal Üniversitesi, % 6.6'sı Anadolu Üniversitesi, % 5.0'ı Atatürk Üniversitesi, %2.3'ü Cumhuriyet Üniversitesi, % 1.9'u Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, % 4.3'ü Çukurova Üniversitesi, %3.1'i Dicle Üniversitesi, % 6.6'sı Dokuz Eylül Üniversitesi, % 12.8'i Gazi Üniversitesi, % 4.3'ü İnönü Üniversitesi, % 3.9'u Karadeniz Teknik Üniversitesi, % 4.7'si Marmara Üniversitesi, % 1.6'sı Mustafa Kemal Üniversitesi, % 3.5'i Pamukkale Üniversitesi, % 5.0'ı Selçuk Üniversitesi, % 3.9'u Süleyman Demirel Üniversitesi, % 1.9'u Trakya Üniversitesi, % 10.1'i Uludağ Üniversitesi ve % 3.5'i Yüzüncü Yıl Üniversitesinde çalışmaktadır.

Tablo.3. Öğretim Elemanlarının Akademik Kariyerlerine Göre Dağılımı

Akademik Kariyer	Sayı (N)	Yüzde (%)
Profesör	12	4.7
Doçent	7	2.7
Yardımcı Doçent	90	34.9
Öğretim Görevlisi	96	37.2
Araştırma Görevlisi	29	11.2
Uzman	5	1.9
Okutman	19	7.4
Toplam	258	100.0

Tablo.3'de görüldüğü gibi öğretim elemanlarının; %4.7'si profesör, %2.7'si doçent, %34.9'u yardımcı doçent, %37.2'si öğretim görevlisi, %11.2'si araştırma görevlisi, %1.9'u uzman, %7.4'ü okutman olarak görev yapmaktadır. Bu bulgulara göre öğretim elemanlarının birinci derecede çoğunluğunu öğretim görevlileri, ikinci derecede ise yardımcı doçentler oluşturmaktadır. Profesör ve doçentlerin sayıca az olduğu söylenebilir.

Veriler ve Toplanması

Bu araştırmada, veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Araştırma konusunun detaylı ve kapsamlı incelenmesi, geçerlik ve güvenilirliğinin sağlanması için; İnönü Üniversitesi ve Anadolu Üniversitesinin Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dallarındaki öğretim elemanları ile deneyimli sanat eğitimcileri ve uzmanların görüşleri alınarak hazırlanmıştır (Prof. Halis Biçer, Prof. Oya Kınıklı, Doç. Dr. Esmahan Ağaoğlu, Doç. Dr. Mehmet Taşpınar, Yrd.Doç. İ. Halil Türker, Yrd.Doç. Mustafa Toprak, Yrd.Doç. Adnan Yalım, Yrd.Doç. Erol Yıldır, Yrd.Doç. Yusuf Güven.).

Anketin birinci bölümü 20, ikinci bölümü 13 maddeden oluşmaktadır. Üçüncü bölümü ise programlarda okutulan branş derslerin sayıları ile ilintilidir. Uzman öğretim üyelerinin görüşleri alındıktan sonra hazırlanan anketin birinci bölümünde kişisel bilgiler yer almaktadır. İkinci bölümde ise programlarda

karşılaşılan sorunlara yönelik genel görüşler yer almaktadır. Üçüncü bölümde ise programlarda okutulan branş derslerinin saat ve içeriklerini yeterli görme düzeyleri ile içeriklerin uygulanabilme düzeylerinin durumları yer almaktadır.

Bu dallarda, programların uygulanmasında karşılaşılan sorunların çözümüne ilişkin anket ile ankete katılan kaynak grupları tanıtan ve performanslarını ölçen anket uygulamaları, eleştiriler ışığında oluşturulup son şekli verilerek gerekli izinler alındıktan sonra, Anadolu Üniversitesi, Cumhuriyet Üniversitesi ve İnönü Üniversitesine elden diğer üniversitelere posta yolu ile uygulanmıştır. Anketlerle birlikte, dönüş için adresli ve pullu zarflar gönderilmiştir. Gönderilen 323 anketten 258 tanenin geri dönüşü sağlanmış ve tümü işleme koyulmuştur. İşleme alınan anketlerin yüzdesi %79.9'dur.

Dönüş oranlarını yükseltmek için, bölüm ve anabilim dalı başkanları ile telefon görüşmeleri yapıp, izlemeler de dahil gerekli tüm çabalar gösterilmiştir.

Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Araştırmada geri dönen 258 anket, alfabetik olarak üniversitelere göre sınıflandırılıp numaralandırılmıştır. Daha sonra anketler tek tek incelendiğinde sorulara verilen cevapların yüzdesinin fazla olması göz önünde bulundurulurak tüm anketler değerlendirilmeye alınmıştır. Böylece araştırmanın çalışma evreni 258 öğretim elemanı olmuştur.

Araştırmada veri toplama aracı ile toplanan verilerin çözümlenmesi aşamasında, araştırma amaçları doğrultusunda, frekans, yüzde, non parametrik tekniklerinden kay kare (X^2) den yararlanılmıştır. İstatistiksel çözümlenmelerinde .05 anlamlılık düzeyinin kullanıldığı araştırmada, çözümlenmeler "SPSS 10 for Windows" paket programı ile gerçekleştirilmiştir.

VIII. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırma probleminin çözümlenmesi amacı ile Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dallarında Desen Derslerinin uygulanmasında karşılaşılan sorunlara ilişkin olarak toplanan verilerin, istatistiksel çözümlenmeleri yapılarak elde edilen bulgulara ve bunların yorumlarına yer verilmiştir.

Türkiye'de Eğitim Fakülteleri Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalında Uygulanan Desen Derslerinin Saat, İçerik ve İçeriğin Uygulanabilme Düzeylerine İlişkin Yaş, ve Akademik Kariyerlerine Göre Öğretim Elemanlarının Görüşleri Sağlıklı kay kare (X^2) sonucu elde etmek için bazı tablolarda çok yeterli ve yeterli cevapları birleştirilerek (yeterli), çok yetersiz ve yetersiz cevapları birleştirilerek (yetersiz) cevap gruplarında toplanmıştır. Akademik kariyer gruplarında

öğretim üyeleri bir grupta diğer öğretim elemanları bir grupta birleştirilmiştir. Yapılan bu uygulamalar sonucu olumsuz etkilememiştir. Ayrıca X^2 çözümlenmesi sırasında ilgili soruya cevap vermeyenler dikkate alınmamıştır. Bu nedenle X^2 ye ilişkin tablolarda toplam öğretim elemanı sayılarında farklılıklar gözlenmiş, ancak söz konusu kısımları boş bırakan kişi sayısının az olması X^2 sonucunu etkilememiştir.

Tablo.4. Yaş Değişkenine Göre Desen Dersinin Saat, İçerik ve İçeriğinin Uygulanabilme Düzeyine İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Desen	30 ve daha aşağı		31-40 arası		41 ve daha yukarı		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Saat								
Yetersiz	28	84.8	91	89.2	107	89.2	226	88.6
Yeterli	5	15.2	11	10.8	13	10.8	29	11.4
Toplam	33	100.0	102	100.0	120	100.0	255	100.0
P>0.05 P= 0.764 X²= 0.537 Sd= 2								
İçerik								
Yetersiz	21	63.6	66	65.3	75	63.0	162	64.0
Yeterli	12	36.4	35	34.7	44	37.0	91	36.0
Toplam	33	100.0	101	100.0	119	100.0	253	100.0
P>0.05 P= 0.937 X²= 0.130 Sd= 2								
Uygulanabilme Düzeyi								
Yetersiz	21	63.6	71	69.6	82	69.5	174	68.8
Yeterli	12	36.4	31	30.4	36	30.5	79	31.2
Toplam	33	100.0	102	100.0	118	100.0	253	100.0
P>0.05 P= 0.792 X²= 0.467 Sd= 2								

Tablo.4'de görüldüğü gibi Desen dersini saat olarak 30 ve daha aşağı yaş grubunun %84.8'i, 31-40 arası yaş grubunun %89.2'si, 41 ve daha yukarı yaş grubunun %89.2'si yetersiz görünürken, bu dersin içeriğini 30 ve daha aşağı yaş grubunun %63.6'sı, 31-40 arası yaş grubunun %65.3'ü, 41 ve daha yukarı yaş grubunun %63.0'ı yetersiz görmektedir. Dersin uygulanabilme düzeyini ise 30 ve daha aşağı yaş grubunun %63.6'sı, 31-40 arası yaş grubunun %69.6'sı, 41 ve daha yukarı yaş grubunun %69.5'i yetersiz görmüştür. Ki-kare (X^2) sonuçlarına göre tüm yaş grupları arasında .05 anlamlılık düzeyinde farklılık bulunmamaktadır. Bu bulgulara dayalı olarak Desen dersinin saat, içerik ve uygulanabilme düzeylerini yetersiz gören tüm yaş gruplarının çoğunlukta olduğu söylenebilir. Bulgu, Öztürk'ün [9] Desen dersinin içerik ve saat olarak yetersizliğini saptadığı araştırması tarafından desteklenmektedir. Ayrıca, Atan'ın [10] atölye dersleri ile ilgili yetersizlikleri belirlediği araştırması tarafından da desteklenmektedir. Bu sonuç meslek bilgisi kadar alan bilgisinin ve resmin temelini oluşturan Desen dersinin önemsenmesi gerekliliği ile yorumlanabilir.

Tablo 5. Akademik Kariyer Değişkenine Göre Desen Dersinin Saat, İçerik ve İçeriğinin Uygulanabilme Düzeyine İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Desen	Öğretim Üyeleri		Diğer Öğretim Elemanları		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Saat						
Yetersiz	97	91.5	129	86.6	226	88.6
Yeterli	9	8.5	20	13.4	29	11.4
Toplam	106	100.0	149	100.0	255	100.0
	P>0.05	P= 0.221	X²= 1.495		Sd= 1	
İçerik						
Yetersiz	65	61.9	97	65.5	162	64.0
Yeterli	40	38.1	51	34.5	91	36.0
Toplam	105	100.0	148	100.0	253	100.0
	P>0.05	P= 0.553	X²= 0.353		Sd= 1	
Uygulanabilme Düzeyi						
Yetersiz	75	71.4	99	66.9	174	68.8
Yeterli	30	28.6	49	33.1	79	31.2
Toplam	105	100.0	148	100.0	253	100.0
	P>0.05	P= 0.443	X²= 0.589		Sd= 1	

Tablo.5'de görüldüğü gibi Desen dersini saat olarak öğretim üyelerinin %91.5'i, diğer öğretim elemanlarının %86.6'sı yetersiz görürken bu dersin içeriğini öğretim üyelerinin %61.9'u yetersiz, %38.1'i yeterli, diğer öğretim elemanlarının %65.5'i yetersiz, %34.5'i yeterli görmektedir. Dersin uygulanabilme düzeyini ise öğretim üyelerinin %71.4'ü, diğer öğretim elemanlarının %66.9'u yetersiz görmüştür. Ki-kare (X^2) sonuçlarına göre akademik kariyer durumları arasında .05 anlamlılık düzeyinde farklılık bulunmamaktadır. Bu bulgulara dayalı olarak Desen dersinin saat, içerik ve uygulanabilme düzeylerini yetersiz gören öğretim elemanlarının çoğunlukta olduğu söylenebilir. Bulgular, Kurtuluş'un [11] 1998 yılından itibaren uygulanan resim-iş öğretmenliği ders programlarında öğretmenlik formasyonuna ilişkin sorunların giderilmesi için öğretmenlik formasyonu derslerinin saat ve kredilerinin yükseltildiğini ancak bu kez de alan bilgisine yönelik derslerin yetersizliğine ilişkin saptaması tarafından desteklenmektedir. Özellikle de uygulamalı alan derslerinin saat ve içerik olarak yetersiz görüldüğü söylenebilir. Bulgu, Özel'in [12] YÖK'ün yeniden yapılanma programları sonucunda resim-iş öğretmenliği anabilim dallarında uygulanan programlarda genel olarak öğretmenlerin güçlü bir alan bilgisi ile yetişecekleri ifadesine rağmen, alan derslerinin önemli ölçüde azaltıldığını ve alan derslerinde zayıf öğretmenlerin yetiştirileceğini belirlediği araştırma tarafından desteklenmektedir.

IX. SONUÇ ve ÖNERİLER

Resim-iş öğretmenliği anabilim dalı lisans ders programlarında okutulan uygulamalı alan dersi olan Desen Dersleri saat, içerik ve içeriğin uygulanabilme düzeyi olarak öğretim elemanlarının çoğunluğunca yetersiz görülmüştür.

Bu nedenle Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalı lisans ders programları da daha nitelikli resim-iş öğretmenlerinin yetiştirilmesi açısından yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Çünkü ezbere dayalı, pasif eğitim sanat eğitiminin genel amacına ters düşmektedir.

1998 yılından itibaren uygulanmakta olan resim-iş öğretmenliği ders programlarında, haftada I. yarıyılıda 25, II. Yarıyılıda 27, III. Yarıyılıda 21, IV. Yarıyılıda 24, V. Yarıyılıda 25, VI. Yarıyılıda 25, VII. Yarıyılıda 27, ve VIII. Yarıyılıda 21 saat olarak görülmektedir. Oysa haftada değerlendirilmesi gereken 40 saattir. Bu 40 saatin en azından 10 saati uygulamalara eklenmelidir. Dört yıldaki zaman dilimleri de eşit şekilde değerlendirilmelidir. Unutulmamalıdır ki çağdaş bir sanat eğitiminin uygulanabilir, anlatılabilir ve geliştirilebilir olması gereklidir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- [1] Musgrave, P. (1973). *The Sociology of Education*. London: Alien and BoconInc.
- [2] Craft, A. (1997). Identity and Creativity: Educating Teachers For Postmodernism. *Teacher Development*, 1(1), ss.77-88.
- [3] Küçükahmet, L. (1986). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- [4] Odabaşı, H. (1986). *Yaratıcılık. I. Ulusal Eğitim Sempozyumu*. M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi ve Teknik Eğitim Fakültesi, 24-30 Kasım 1986.
- [5] Fidan, N. (1985). *Okulda Öğrenme ve Öğretme*. Ankara: Alkim Yayınevi.
- [6] Karasar, N. (1991). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler*. Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.
- [7] Balcı, Ali. (1997). *Sosyal Bilimlerde Araştırma: Yöntem, Teknik ve İlkeler*. 2. Basım. Ankara: A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- [8] Çilenti, K.. (1984). *Eğitim Teknolojisi ve Öğretim*. Ankara: Kadıoğlu Matbaası.
- [9] Öztürk, M. (2002). YÖK-Dünya Bankası Projesi Resim Öğretmenliği Lisans Programında Desen Dersi Örneğiyle Standart Bilgi Seviyesine Erişimin Önemi ve Gerekliliği. *Sanat Eğitimi Sempozyumu*, G.Ü.Gazi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- [10] Atan, A. (2002). Resim Öğretmeni Yetiştirme. *Sanat Eğitimi Sempozyumu*. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- [11] Kurtuluş, Y. (2002). KARŞILAŞTIRMALI PROGRAM ANALİZİ - 1963 Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü Programı ve 1998 Resim Öğretmenliği Lisans Programı. *Sanat Eğitimi Sempozyumu*, G.Ü.Gazi Eğitim Fakültesi Yayınları.

Tamer KAVURAN

- [12] Özel, A. (2002). Sanat Eğitiminde Yeni Fırsatlar ve Eski Dirençler. *Sanat Eğitimi Sempozyumu*. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Yayınları.

Tamer KAVURAN (tkavuran@firat.edu.tr) has PhD. of Diltion of Education Science Department of Art Teaching at Anadolu University Institute of Educational Sciences. He is a Lecturer at Fırat University. His research areas are art, education, graphic, picture, sculpture, and art education.